

מבט לאיראן

22 במרץ – 5 באפריל, 2020

עורך: ד"ר רז צימט

במוקד אירועי השבוע

- ◀ דיווחים נוספים על המשך התפרצות נגיף הקורונה בקרב המיליציות הפרו-איראניות הפועלות בסוריה. מקורות אופוזיציה סורים דיווחו, כי כמה עשרות לוחמים במיליציות השיעיות הועברו לטיפול רפואי באזור דמשק לאחר שנדבקו בנגיף.
- ◀ נמשכת העברת ציוד רפואי מסין לאיראן במטוסים איראנים, ששימשו בעבר להעברת אמצעי לחימה מאיראן לסוריה. עם זאת, נמשכות טיסות איראניות גם בציר טהראן-דמשק, ככל הנראה לצורך העברת ציוד ואמצעי לחימה.
- ◀ איראן עוקבת בדריכות אחר הדיווחים בנוגע להיערכות אמריקאית אפשרית לפעולה צבאית משמעותית נגד המיליציות השיעיות הפרו-איראניות בעיראק. על רקע דיווחים אלה, הזהירו בכירים איראנים, בהם מפקד משמרות המהפכה ומזכיר המועצה לקביעת האינטרס של המשטר, את ארצות-הברית מפני פעולה כזו וקראו לנסיגת הכוחות האמריקאים מעיראק.
- ◀ בצל המתוחות הגוברת בעיראק והמגעים הנמשכים להקמת ממשלה חדשה בבגדאד, קיים מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, ביקור בבגדאד. על-פי דיווחים בתקשורת הערבית, נפגש קאא'ני עם ראשי הסיעות השיעיות בפרלמנט העיראקי בניסיון לגבש מועמד חלופי מוסכם לראשות ממשלת עיראק לנוכח הסתייגות איראן ממועמדותו של המיועד לתפקיד ראש הממשלה, עדנאן אלזרפי.
- ◀ משרד האוצר האמריקאי הודיע על הטלת סנקציות חדשות על 20 ישויות וארגונים באיראן ובעיראק בשל מעורבותם במימון משמרות המהפכה והמיליציות הפרו-איראניות בעיראק.

המעורבות האיראנית בסוריה

- ◀ אתר החדשות הלבנוני אלמדן דיווח (23 במרץ 2020) מפי עבד אלסלאם עבד אלרזאק, מפקד לשעבר בצבא הסורי החופשי, כי רוסיה הפרידה בין כוחות הצבא הסורי, ובמיוחד אלה הנתמכים על-ידה, לבין המיליציות הפרו-איראניות הפועלות במדינה מחשש להתפשטות נגיף הקורונה בקרב הכוחות המזוינים הסורים והכוחות הצבאיים הרוסים במדינה. המפקד ציין, כי מוצבים של גיס 5 ודיביזיה 25 למשימות מיוחדות, הנתמכים על-ידי רוסיה, הופרדו ממוצבים של המיליציות השיעיות בעקבות דיווחים על התפרצות הנגיף בקרב לוחמי המיליציות. אמינותו של דיווח זה אינה ברורה.
- ◀ במקביל, ממשיכים מקורות אופוזיציה סורים לדווח על התפשטות הקורונה בקרב לוחמי המיליציות השיעיות. לפי דיווחים אלה, הועברו כמה עשרות לוחמים במיליציות הפרו-איראניות לטיפול רפואי באזור דמשק לאחר

שנדבקו בנגיף (אוריינט ניוז, 28 במרץ 2020). רופאים בבית החולים תשרין בדמשק דיווחו, אף הם, לאחרונה, כי כמה לוחמים זרים במיליציות השיעיות טופלו במתקן רפואי מאובטח לאחר שפיתחו תסמינים של קורונה (Syria in Context, 17 במרץ 2020).

◀ בעקבות התפרצות הקורונה, נמשך השימוש במטוסים איראנים, ששימשו בעבר להעברת אמצעי לחימה מאיראן לסוריה, לטובת העברת ציוד רפואי מסין לאיראן. מטוסים של חברת פארס קשם אייר (Fars Qeshm Air), ששימשו בעבר לביצוע טיסות מטען מאיראן לסוריה, העבירו במחצית השנייה של חודש מרץ ציוד רפואי משנג'ן שבסין לאיראן (akhbaralaan.net, 26 במרץ). עם זאת, נמשכות טיסות איראניות גם בציר טהראן-דמשק, ככל הנראה לצורך העברת ציוד ואמצעי לחימה (חשבון הטוויטר @obretix, 27 במרץ 2020).

העברת ציוד רפואי על-ידי חברת התעופה "מאהאן אייר"
(פארס, 20 במרץ 2020).

המעורבות האיראנית בעיראק

◀ אמצעי התקשורת באיראן הבליטו את הדיווחים אודות היערכות אמריקאית אפשרית לפעולה צבאית משמעותית נגד המיליציות השיעיות הפרו-איראניות בעיראק. העיתון "ניו-יורק טיימס" דיווח (27 במרץ 2020), כי משרד ההגנה האמריקאי הינחה את הפיקוד הצבאי להיערך לתקיפת המיליציה השיעית "גדודי חזבאללה" בעקבות שיגורי הטילים, שבוצעו בשבועות האחרונים לעבר כוחות אמריקאים המוצבים בבסיסים צבאיים בעיראק. הפרסום גם דיווח על חילוקי דעות בצמרת הביטחונית בארצות-הברית בנוגע לתגובה הרצויה לנוכח ההסלמה האחרונה בעיראק. העיתון אלקדס אלערבי דיווח (30 במרץ), כי המיליציות הפרו-איראניות החלו לנקוט בצעדי זהירות ביטחוניים מחשש לתקיפה אווירית אמריקאית. על-פי דיווח זה, הן הפחיתו את מספר הלוחמים, פינו חלק מהציוד הצבאי ועברו לנוע ברכבים בלתי מזהים. העיתון ציטט קצין במודיעין הצבאי העיראקי שמסר, כי חלק מהפעילים נסוגו מהבסיסים וכי הנהגת המיליציות השיעיות קראה לאנשי המיליציות לסגת ממחסומים בהם שהו קודם לכן.

◀ על רקע הדיווחים בנוגע לאפשרות פעולה אמריקאית נגד המיליציות השיעיות בעיראק, הזהיר מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי, את ארצות-הברית מפני פעולה כזו. בריאיון טלוויזיוני לרגל "יום משמרות המהפכה"

אמר סלאמי, כי האפשרות היחידה שיש בידי האמריקאים היא לעזוב את האזור וכי נוכחותם באזור מזיקה גם לעצמם וגם לעמי האזור. לדבריו, האמריקאים חשבו, שחיסול קאסם סלימאני ואבו-מהדי אלמהנדס יכבה את "לפיד ההתנגדות" ושהם יוכלו לשנות את התנאים הפוליטיים והביטחוניים באזור, אך למעשה החיסול הביא להגברת הלחץ לנסיגת האמריקאים מעיראק. סלאמי קרא לשלטונות האמריקאים לדאוג לחייהם של אזרחי ארצם המתים מהקורונה בניו-יורק ובמדינות אחרות של ארצות-הברית במקום לחשוב על "תסריטים הוליוודים" והרג אזרחים בעיראק (דפאע פרס, 28 במרץ 2020).

מפקד משמרות המהפכה, חסין סלאמי
(דפאע פרס, 28 במרץ 2020).

◀ ראש המטה הכללי של הכוחות המזוינים האיראנים, מחמד באקרי (Mohammad Baqeri) אמר, כי איראן עוקבת בדריכות אחר תנועות הכוחות האמריקאים בעיראק ובמפרץ הפרסי. הוא ציין, כי התקיפות שבוצעו נגד בסיסים אמריקאים בעיראק בשבועות האחרונים הן "תגובה טבעית" מצד העם וכוחות ההתנגדות בעיראק לחיסול קאסם סלימאני ואבו-מהדי אלמהנדס ואינן קשורות לאיראן. באקרי הזהיר את ארצות-הברית, כי האיום הקטן ביותר על ביטחונה של איראן יענה בתגובה חריפה (תסנים, 2 באפריל).

◀ מזכיר המועצה לקביעת האינטרס של המשטר, מחסן רזאאי (Mohsen Rezaei), התייחס, אף הוא, לאפשרות לפעולה צבאית אמריקאית בעיראק וטען, כי כל פעולה צבאית בעיראק כמוה כמתקפה של דאעש וכי אין כל הבדל בין תוקפנות מצד מדינה או ארגון. בציוף בחשבון הטוויטר שלו (31 במרץ) כתב רזאאי, כי על האמריקאים לצאת מעיראק ואם לא כן, העם העיראקי יוציא אותם.

◀ יועצו לעניינים בינלאומיים של יו"ר המג'לס, חסין אמיר עבדאללהיאן (Hossein Amir Abdollahian), ציין בחשבון הטוויטר שלו (31 במרץ 2020), כי התנועות הצבאיות האמריקאיות בעיראק ובאזור עשויות להיות סוג של מלחמה פסיכולוגית. הוא הזהיר, כי אם ארצות-הברית תבצע טעות צבאית חדשה, יוביל הדבר ליציאתה המהירה מהאזור ולקץ הציונות.

◀ גם דובר משרד החוץ האיראני, עבאס מוסוי (Abbas Mousavi), דרש את נסיגת הכוחות האמריקאים מעיראק. הוא טען, כי הפעולות הצבאיות של ארצות-הברית בעיראק מהוות הפרה של הריבונות העיראקית ומנוגדות

לדרישה הרשמית והפומבית של הממשלה, הפרלמנט והעם העיראקי ועשויות לדרדר את המצב באזור (תסנים, 1 באפריל 2020).

◀ יועצו הביטחוני הבכיר של מנהיג איראן ומפקד משמרות המהפכה לשעבר, סיד יחיא רחים צפוי (Seyyed Yahya Rahim Safavi), התייחס, אף הוא, להתפתחויות בעיראק. במאמר פרשנות, שפרסמו סוכנויות הידיעות "תסנים" ו"פארס" המזוהות עם משמרות המהפכה (1 באפריל 2020) הזהיר צפוי, כי אם תתעלם ארצות-הברית מדרישת הפרלמנט העיראקי להוציא את כוחותיה מעיראק, יהיה עליה לשאת באחריות להשלכות נוכחותה הבלתי-חוקית בעיראק. הוא ציין, כי המצב הכלכלי והפוליטי בארצות-הברית בצל התפרצות הקורונה והבחירות המתקרבות לנשיאות מקשות על יכולתה לנהל עימות צבאי באזור. צפוי קרא לאנשי הממשל והצבא האמריקאים לשקול את השלכותיה של כל פעולה עליה יחליטו והזהיר, כי העם העיראקי, הצעירים העיראקים וקבוצות ההתנגדות מוכנים לפעול נגד כל פעולה צבאית אמריקאית.

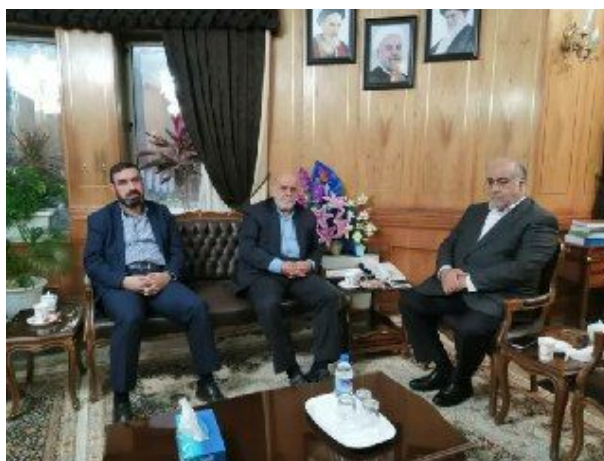

**יועצו הביטחוני הבכיר של מנהיג איראן, יחיא רחים צפוי
תסנים, 1 באפריל 2020.**

◀ על רקע המתוחות הגוברת בעיראק והמגעים הנמשכים להקמת ממשלה חדשה בבגדאד, דיווחו מקורות תקשורת ערבים, כי משלחת איראנית בכירה בראשות מפקד כוח קדס של משמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, הגיעה בימים האחרונים לבגדאד. על-פי כמה דיווחים, נפגש קאא'ני עם ראשי הסיעות השיעיות בפרלמנט העיראקי, האדי אלעאמרי, נורי אלמאלכי ועמאר אלחכים, בניסיון לגבש מועמד חלופי מוסכם לראשות ממשלת עיראק לנוכח הסתייגות הסיעות השיעיות ואיראן ממועמדותו של המיועד לתפקיד ראש הממשלה, עדנאן אלזרפי (אלמרצד ניוז, 31 במרץ; אלאח'באר, 1 באפריל 2020). הדיווחים על ביקור קאא'ני בעיראק צוטטו גם בתקשורת האיראנית כדי להזים שמועות, שנפוצו על חיסולו לכאורה של קאא'ני בתקיפה בסוריה, שיוחסה לישראל בליל ה-31 במרץ 2020.

◀ שגריר איראן בעיראק, אירג' מסג'די (Iraj Masjedi), ביקר ב-21 במרץ 2020 במעבר הגבול העיראקי זרבאטיה (Zurbatiyah) ובמעבר הגבול האיראני מהראן (Mehran) המחברים בין שתי המדינות. השגריר נפגש עם האחראים לשני מעברים אלה ודן עימם בדרכים להקל על העברת סחורות ונוסעים בין איראן לעיראק לנוכח התפרצות הקורונה. לביקור התלווה מצטפא מראדיאן (Mostafa Moradian), הנספח הצבאי האיראני

בבגדאד. כמו כן, נפגש מסג'די עם קאסם סלימאני דשתכי (Qasem Soleimani Dashtaki), מושל מחוז אילאם (Ilam), ועם הושנג באזונד (Houshang Bazvand), מושל מחוז כרמאנשאה שבמערב איראן, והדגיש את הצורך בחיזוק שיתוף הפעולה הכלכלי בין איראן לעיראק דרך מעברי הגבול הממוקמים במחוזות אלה. בפגישה עם מושל מחוז כרמאנשאה אמר השגריר, כי תפקידה המרכזי של שגרירות איראן בבגדאד הוא הרחבת הקשרים ושיתוף הפעולה הכלכלי והמסחרי בין שתי המדינות. הוא ציין, כי למחוזות השוכנים בגבול איראן-עיראק יש תפקיד חשוב בפיתוח הקשרים הכלכליים עם עיראק והביע תקווה, כי מעברי הגבול בין המדינות ייפתחו מחדש וישובו לפעילות סדירה בתום משבר הקורונה (אירנ"א, 21-22 במרץ 2020).

שגריר איראן בבגדאד (במרכז) והנספח הצבאי האיראני בבגדאד (משמאל) בפגישה עם מושל מחוז כרמאנשאה שבמערב איראן (מימין) (אירנ"א, 22 במרץ 2020).

◀ משרד האוצר האמריקאי הודיע (26 במרץ 2020) על הטלת סנקציות חדשות על 20 ישויות וארגונים באיראן ובעיראק, שהיו מעורבים, לטענת הממשל האמריקאי, בניצול כלכלת עיראק למימון משמרות המהפכה והמיליציות הפרו-איראניות בעיראק, בהן "גדודי חזבאללה" (כתאא'ב חזבאללה) ו"חבורת אנשי האמת" (עצאא'ב אהל אלחק). גופים אלה מעורבים, בין היתר, בהברחת אמצעי לחימה לעיראק ולתימן, בהלבנת הון, בהברחת נפט איראני ומכירת נפט איראני למשטר הסורי, בקידום תעמולה איראנית בעיראק ובהעברת תרומות ציבוריות לכוח קדס בכיסוי של תרומות למוסדות דת. אחד הגופים עליהם הוטלו סנקציות הוא "המטה לשיקום המקומות הקדושים בעיראק" המופעל על-ידי בכירי כוח קדס באיראן ובעיראק. לטענת הממשל האמריקאי, איראן מפעילה רשת חברות, שמטרתן היא גיוס ממון לטובת פעילות הטרור שלה (רויטרס, 26 במרץ 2020).

◀ המיועד לתפקיד ראש הממשלה הבא בעיראק, עדנאן אלזרפי, קרא לקהילה הבינלאומית לסייע לאיראן במאבק נגד נגיף הקורונה. בציוץ בחשבון הטוויטר שלו (29 במרץ), כתב אלזרפי, כי סיוע לאיראן יתרום למניעת "שואה הומניטרית" לעם האיראני וכי על הקהילה הבינלאומית לסייע לאיראן בהסרה או בהקלה של הסנקציות ובהגשת סיוע רפואי. הוא ציין, כי למצב באיראן השלכות בריאותיות וביטחוניות על עיראק בשל הגבול הארוך בין שתי המדינות והקשרים ביניהן.

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

◀ דובר חמאס, סאמי אבו-זהרי, גינה בחריפות את המשך הסנקציות האמריקאיות נגד איראן לנוכח התפרצות הקורונה. אבו-זהרי ציין, כי המשך הסנקציות מחריף את התפרצות המגיפה ומעמיד את מצב הבריאות באיראן בסכנה גדולה. הוא כינה את הסנקציות "פשע נגד האנושות" וקרא להסרתן כדי לאפשר לאיראן להתמודד עם הבעיות הנובעות מהתפרצות הנגיף (אלעהד, 27 במרץ 2020). קודם לכן, קרא גם ראש הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה, בשיחת טלפון, שקיים עם שר החוץ האיראני, מחמד ג'ואד זריף, להסרת הסנקציות האמריקאיות (מהר, 21 במרץ 2020).